

ของใช้ในชีวิตประจำวัน

๑. ตะเกียบ

ประวัติศาสตร์ของตะเกียบ

ในสมัยราชวงศ์ถัง นักการศึกษาชื่อ ขงอิงต้า ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญตำราคัมภีร์ขงจื้อ มีชีวิตอยู่เมื่อปี ค.ศ. ๕๗๔-๖๔๘ ได้สนองรับคำสั่งของพระเจ้าถังไท่จง เรียบเรียง “ อู๋จิงเจิ้งอี้ ” (WujingZhengyi) หรือ “An Exact Implication of the Five Classics ” สำหรับใช้เป็นบรรทัดฐานในการสอบคัดเลือกคนเข้ารับราชการ เขาได้พูดถึงธรรมเนียมและมารยาทในการกินข้าวของคนจีนในสมัยนั้นว่า

“ มารยาทการกินข้าวของคนโบราณจะไม่ใช้ตะเกียบ แต่ใช้มือ เมื่อกินข้าวร่วมกับคนอื่น ควรชำระมือให้สะอาดหมดจด อย่าให้ถึงเวลากินข้าวแล้วเอามืออุบิสน หยิบข้าวกิน เกรงจะเป็นที่ติฉินของคนอื่นว่าสกปรก ”

คนโบราณที่ ขงอิงต้า กล่าวถึงคือคนในยุคขงจื้อ จึงมีความเชื่อกันว่า คนจีนน่าจะรู้จักใช้ตะเกียบกันมาเป็นเวลานานมากกว่า ๒,๐๐๐ ปี ตะเกียบใช้สำหรับคีบผักต้มจากหม้อน้ำแกงมาไว้ในชามข้าว จากนั้นจึงเอามือหยิบข้าวกิน ถ้ามีใครใช้ตะเกียบพวยข้าวเข้าปาก จะถือว่าเป็นการเสียมารยาทมาก สิ่งใดที่บรรพบุรุษสร้างไว้หรือกำหนดไว้ จะไม่มีผู้ใดกล้าฝ่าฝืน คนจีนจึงรักษาธรรมเนียมการกินด้วยมือ อยู่เป็นเวลานานหลายร้อยปี

วิธีถือตะเกียบที่ถูกต้อง จะต้องถือตะเกียบไว้ตรงง่ามนิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้ ให้อีกสามนิ้วที่เหลือคอยประคองตัวตะเกียบไว้ และต้องถือให้เสมอกัน เมื่ออ้อมแล้วต้องวางตะเกียบวางไว้กลางชามข้าวเสมอ

การที่คนจีนใช้ตะเกียบในการกินอาหารมาเป็นเวลานานนับพันปี จึงมีความรู้คำสอนไว้มากมาย จนกระทั่งกลายมาเป็น วัฒนธรรมตะเกียบ ซึ่งมีตั้งแต่การจับตะเกียบที่ต้องพิถีพิถันกันมาก จนกระทั่งถึงข้อห้ามต่างๆ อาทิ เช่น

- ห้ามวางตะเกียบปะปะ จะต้องวางให้เป็นระเบียบเสมอกันทั้งคู่ การวางตะเกียบไม่เสมอกัน ถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่เป็นมงคลอย่างยิ่ง คนจีนถือคำว่า “ ซางฉางเหลียงต่วน ” ความหมายตามตัวอักษรนั้น หมายถึงสามยาวสองสั้น คำนี้ คนจีนมักหมายถึง ความตาย หรือความวิบัติฉิบหาย ดังนั้นการวางตะเกียบที่ทำให้เหมือนมีแหว่งไม้สั้นๆยาวๆ จึงไม่เป็นมงคลอย่างยิ่ง ห้ามทำเช่นนั้นเด็ดขาด

- ห้ามใช้ตะเกียบชี้หน้าผู้อื่น หรือถือไว้ในลักษณะที่ให้นิ้วชี้ ชี้คนอื่นที่อยู่ร่วมโต๊ะ แต่การใช้นิ้วชี้ผู้อื่นคนไทยก็ถือว่า ไม่สุภาพเช่นเดียวกัน ไม่ใช่เฉพาะแต่คนจีนเท่านั้น

- ห้าม อม ดูด หรือ เลียตะเกียบ กิริยานี้เป็นเรื่องที่เสียมารยาทอย่างยิ่ง ถ้ายังดูดจนเกิดเสียงดังด้วยแล้ว ถือเป็นการขาดการอบรมที่ดี

- ห้ามใช้ตะเกียบเคาะถ้วยชาม เพราะมีแต่ชอทานเท่านั้นที่จะเคาะถ้วยชาม ปากก็ร้องขอความเมตตา เพื่อชวนให้เวทนาสงสาร เรียกร้องความสนใจให้บริจาคตาน
- ห้ามใช้ตะเกียบวนไปมาบนโต๊ะอาหาร โดยไม่รู้ว่าจะคีบอาหารชนิดใด ถือว่าเป็นกิริยาที่ควรหลีกเลี่ยง ควรใช้ตะเกียบคีบอาหารที่ต้องการนั้นทันที
- ห้ามใช้ตะเกียบคู้ยหาอาหาร การกระทำเช่นนี้เปรียบเหมือน พวกโจรสลัดขุดสุสาน เพื่อหาสมบัติที่ต้องการ ถือเป็นกิริยาที่น่ารังเกียจ
- ห้ามคีบอาหารให้น้ำหยดใส่อาหารจานอื่น เมื่อคีบอาหารได้แล้วจะต้องให้สะเด็ดน้ำสักนิด เพื่อไม่ให้ น้ำหยดและอย่าทำอาหารที่คีบอยู่หล่นใส่โต๊ะ หรืออาหารจานอื่น การทำเช่นนี้ถือเป็นกิริยาที่เสียมารยาทเป็นอย่างยิ่ง
- ห้ามถือตะเกียบกลับข้าง คือถือปลายตะเกียบขึ้น ใช้ช่วงบนตะเกียบคีบอาหาร กิริยานี้ น่าดูแคลนที่สุด เพราะถือว่าไม่ไว้หน้าตนเอง เหมือนหิวจนไม่สนใจอะไรทั้งสิ้น
- ห้ามใช้ตะเกียบข้างเดียวเสียบแทงลงในอาหาร ถือว่าเป็นการเหยียดหยามน้ำใจกัน ไม่ต่างอะไรจากการชุนิ้วกลางให้ของฝรั่ง
- ห้ามปักตะเกียบไว้ในชามข้าว เพราะดูเหมือนปักรูปในกระถางไว้คนตาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าข้าวให้คนอื่นแล้วปักตะเกียบไว้ในชามข้าวส่งให้ จะถือว่าเป็นการสาปแช่ง
- ห้ามวางตะเกียบไขว้กัน คนจีนในปักกิ่งถือเป็นการไม่ให้เกียรติกัน ทั้งแก่ตนเองและเพื่อนร่วมโต๊ะ
- ห้ามทำตะเกียบตกพื้น เพราะเสียมารยาทอย่างยิ่ง จะทำให้วิญญาณที่หลับสงบอยู่ใต้พิภพตื่นตกใจ ถือว่าเป็นสิ่งอกตัญญู จะต้องรีบเก็บตะเกียบคู่นั้นวางเครื่องหมากาบบาท บนจุดที่ตะเกียบตกทันที พร้อมกับกล่าวคำขอโทษ

๒. กาน้ำชาจีน

คำว่า ชา ภาษาจีนกลางจะออกเสียงว่า ฉา ซึ่งไม่แตกต่างจากภาษาไทยมากนัก จีนเป็นชนชาติแรกที่อยู่จักการดื่มชา ผลิตชาและทำไร่ชามานานกว่า ๒,๐๐๐ ปี ของใช้ของชาวจีนที่เป็นกาน้ำชาจึงมีความสำคัญกับชีวิตประจำวันของชาวจีนเช่นเดียวกับตะเกียบ

ประวัติศาสตร์ของกาน้ำชา

ในยุคแรกๆ นั้น ชาวจีนดื่มชา จะใช้หม้อต้ม และเทลงดื่มในชาม ต่อมา มีการค้นพบปั้นชาขึ้นในช่วงต้นศตวรรษที่ ๑๖ ใกล้เมืองอี่ซิงมณฑลเจียงซู โดยได้กรับใช้ของคุณชายตระกูลอู่ที่กำลังจะเดินทางไปสอบจอหงวน ได้แวะพักที่วัดจินซา ซึ่งที่วัดนี้มีเตาเผาเพราะพระเจ้าปั้นภาชนะดินใช้เอง วันหนึ่งหลังจากทำหน้าที่

ปรณนิบัติคุณชายเรียบร้อยแล้ว เด็กรับใช้คนนี้ได้หลบมาพักผ่อน และเห็นพระปั้นภาชนะดินอยู่ จึงเข้าร่วมวงด้วย ปั้นไปปั้นมา ออกมาเป็นภาชนะทรงกลมมีฝาปิดด้านบน ด้านข้างเต็มหูจับ และต่อพวยกาออกมา กลายเป็นอุปกรณ์ชงชา และกรองใบชาใบแรกของโลก

๓. ตะหลิว

ของใช้ในครัวเป็นเครื่องมือทำด้วยเหล็ก ใช้แซะหรือตักของที่ทอดหรือผัดในกระทะ

๔. กำไลหยก

หยก หรือ ยู๋ ในภาษาจีนกลาง หรือ เจ็ก ในภาษาจีนแต้จิ๋ว คือ อัญมณีที่ชาวจีนยกย่องว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งคุณธรรม ๕ ประการ คือ ใจบุญ สมถะ กล้าหาญ ยุติธรรม และมีสติปัญญา ชาวจีนมีความผูกพันกับหยกตั้งแต่เกิดจนตายก็ว่าได้ เพราะชาวจีนเชื่อว่าหยกเป็นอัญมณีศักดิ์สิทธิ์ที่นำมาซึ่งสิริมงคล ความเจริญรุ่งเรือง ความร่ำรวย ความมีโชคแก่ผู้ครอบครองและทำให้อายุยืนยาว

หยกสีเขียว คือ สีที่ผู้คนนิยมสวมใส่มากที่สุด แต่นอกจากสีเขียวแล้วหยกยังมีสีอื่น ๆ อีก เช่น แดง ม่วง เหลือง น้ำตาล สีของหยกที่แตกต่างกันเหล่านี้เป็นสัญลักษณ์ของสิริมงคลที่แตกต่างกันไป เช่น หยกสีเขียวเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ร่ำรวย หยกสีขาวเป็นสัญลักษณ์ของความมีโชค หยกสีม่วงเป็นสัญลักษณ์ของชีวิตที่มีความสุขสมบูรณ์พร้อม หยกสีอ่อน ๆ เนื้อแก้วเป็นสัญลักษณ์ของจิตใจที่สงบสุข ส่วนลักษณะที่แข็งและหนาแน่นของหยกเปรียบเหมือนความฉลาดและความกล้าหาญ ความลื่นเป็นมันของผิวหยกคือ ความยุติ - ธรรม และการให้ความรู้สึกที่นุ่มนวลเป็นเครื่องหมายของความกตัญญู นอกจากนี้ ชาวจีนยังเชื่อกันอีกว่าหยกมีอำนาจคุ้มครองผู้สวมใส่ให้พ้นจากสิ่งชั่วร้าย เป็นเครื่องรางบอกเหตุได้ว่าผู้สวมใส่กำลังมีโชคหรือมีเคราะห์อย่างไร สังเกตได้จากสีของหยก หากหยกมีสีสั่นสดใส นั่นก็หมายความว่า เจ้าของหยกกำลังจะมีโชค แต่ถ้าหากหยกมีสีหมองลงหรือมองเห็นรอยแตกร้าวชัดขึ้นก็แปลว่า เจ้าของหยกกำลังจะมีเคราะห์มาเยือน หยกที่ชาวจีนใช้เป็นเครื่องรางมักจะแกะสลักเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ เช่น ปลา เต่า จิ้งหรีด หน้าเสื่อ

ทางด้านการรักษาโรค ชาวจีนเชื่อกันว่าหากกินหยกบดละเอียดจะช่วยรักษาโรคไต โรคเจ็บสีข้าง โรคโลหิตจาง โรคหอบหืด

๕. พัดจีน

พัด มีแหล่งกำเนิดที่ประเทศจีน จนถึงปัจจุบัน มีประวัติศาสตร์หลายพันปีแล้ว วัฒนธรรมพัดของจีนมีมาช้านานและลึกซึ้ง จีนเป็นประเทศที่มีอารยธรรมกว่า ๕,๐๐๐ ปี ส่วนธุรกิจการผลิตพัดของจีนก็มีกว่า

๓,๐๐๐ ปี วัฒนธรรมพัดจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญของวัฒนธรรมชนชาติจีน และมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับวัฒนธรรมไม้ไผ่และพุทธศาสนาด้วย แต่ไหนแต่ไรมา ประเทศจีนได้สมญานามว่า เป็นอาณาจักรแห่งพัด วัสดุที่ใช้ทำพัดมีหลายอย่าง เช่น ไม้ไผ่ ไม้ กระดาษ งาช้าง กระดองเต่า หยก และขนสัตว์ปีก เป็นต้น นอกจากนี้ใบของพัดชนิดอื่นๆ เช่น ใบปาล์ม ใบหมักและใบต้นหางแมว เป็นต้น ก็สานเป็นพัดได้เช่นกัน พัดนอกจากเป็นของใช้ประจำวันแล้ว ถ้าหากว่ามีช่างตั้งใจที่จะแกะสลัก สาน หรือวาดภาพ ตกแต่งให้สวยงาม ก็จะมีคุณค่าทางศิลปะ ทำให้พัดมีราคามากขึ้นและมีความหมายกว้างขึ้น

๖. แจกันจีน

คำว่าแจกันในภาษาจีนออกเสียงเหมือนกับคำว่า "ผิง" ซึ่งหมายถึงความสุข ดังนั้นแจกันใบใหญ่เรียกตามตัวอักษรก็คือ ต้า ผิง หรือความสุขอันยิ่งใหญ่ สิ่งนี้บ่งบอกว่า ยิ่งแจกันในบ้านมีขนาดใหญ่เท่าไร ก็ยิ่งมีศักยภาพที่จะสร้างความสุขภายในบ้านมากขึ้นเท่านั้น

เมื่อวางแจกันไว้ตามห้องต่างๆ ในบ้าน ก็จะช่วยให้มั่นใจว่าบ้านทั้งหลังจะประสบกับความสุข ซึ่งมาจากความปรองดองและความมีเมตตาจิตของคนในบ้าน

ตามธรรมเนียมจีนโบราณคือให้วางแจกันคู่หนึ่งบนประตูหลักไว้นอกบ้าน แจกันควรจะว่างเปล่า เพราะมันจะสื่อถึงความสามารถในการดักจับพลังร้ายรูปแบบใดก็ตามที่จะเข้ามาในบ้าน แล้วเปลี่ยนพลังนั้นให้เป็นพลังด้านดี

ธรรมเนียมการตกแต่งแจกันจีนนั้นมักจะผสมผสานลวดลายที่เป็นดอกไม้และนก ทั้งยังมีภาพกิจกรรมของผู้คนรวมอยู่ด้วยเสมอ สัตว์ต่างๆ ในมุมมองของคนจีนโบราณนั้น หมายถึง ผู้นำสารอันทรงพลัง และคุณสมบัติของสัตว์เหล่านั้นก็จะส่งสัญญาณออกมาในเชิงสัญลักษณ์ ภาพของสัตว์ยังมักนำไปประดับตกแต่งภาชนะที่ใช้ในพิธีกรรมบวงสรวงเทพเจ้าหรือบรรพบุรุษอีกด้วย

แจกันนั้นมีความน่าสนใจมากมาย เนื่องจากในเชิงวัฒนธรรมแล้ว แจกันมักจะถือว่าเป็นวัตถุที่สื่อถึงความสอดคล้อง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความมีอายุมันขั้วยืน

๗. ปี่เซี่ยะ

ปี่เซี่ยะ วัตถุมงคลที่มีรูปร่างคล้ายสัตว์หลายชนิด เป็นสิ่งหนึ่งที่ชาวจีนนิยมบูชา บางคนก็พกพาติดตัวด้วยความเชื่อที่ว่า จะช่วยเก็บทรัพย์ ให้โชคลาภ

ปี่เซี่ยะ คือสัตว์ประหลาดตามความเชื่อของจีนมาแต่โบราณ โดยเชื่อว่าเป็น กวางสวรรค์ มี ๑ เขา แต่ส่วนหน้า หัว และขาคล้ายสิงห์ มีปีกคล้ายนก ส่วนหลังคล้ายปลา และมีหางเป็นแมว มีปาก แต่ไม่มีทวาร ถือเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ที่ช่วยป้องกัน และปิดเป่าภูตผีปีศาจ ขับไล่สิ่งไม่ดีต่าง ๆ

คำว่า "ปี่เซี่ยะ" เป็นภาษาจีนแต้จิ๋ว ถ้าภาษาจีนกลางจะอ่านว่า "ผีชีว" ส่วนจีนกวางตุ้งจะอ่านว่า "เผ่เย้า" และยังมีชื่อเรียกอื่น ๆ ตามสำเนียงภาษาจีนต่าง ๆ เช่น เกาปุก ผูป้อ และคำว่า เทียนลก ที่เรียกกันในทางใต้ของจีน ซึ่งล้วนหมายถึง "ปี่เซี่ยะ" ทั้งสิ้น

ในจดหมายเหตุฮั่นซุ ในภาคที่ว่าด้วยดินแดนทางประจิมทิศ มีข้อความระบุว่าในแคว้นหลี แถบเขาอุเกอชานนั้น มีสัตว์ตระกูลนี้ปรากฏอยู่ลักษณะแตกต่างกันเล็กน้อย นั่นคือ เทียนลก เทียนลู๋ ตัวคล้ายกวาง หางยาว มีเขาเดียว คำว่าเทียนลู๋นั้นแปลตรงตัวว่า กวางสวรรค์ ครั้นต่อมาคำว่า ปี่เซี่ยะ หรือ ผีชีว กลายเป็นคำที่คนทั่วไปคุ้นเคยกว่าเทียนลู๋ จึงให้เรียกรวมกันไปในทางมายาศาสตร์จีน แต่เดิม ปี่เซี่ยะ เป็นสัตว์มงคลที่มีอนุภาพในทางกำจัดปีศาจ และสิ่งชั่วร้ายรวมทั้งปกป้องจากคุณไสย และมนตร์ดำต่าง ๆ กล่าวคือคำว่าปี่ หรือ ผี นั้น แปลว่า ปิด เร้นลับหลบซ่อน คำว่า ปี่เซี่ยะ หรือ ชิว คือ อาถรรพ์ สิ่งไม่ดี คุณไสย ภูตปีศาจ คำว่าปี่เซี่ยะ หรือ ผีชีว จึงแปลได้ว่า ขจัดอาถรรพ์

หากมีตัวเดียวจะเป็นตัวเสียงโชค แต่ถ้ามีเป็นคู่ คือ "ปี่" ตัวผู้ และ "เซี่ยะ" คือตัวเมีย ถือเป็นวัตถุมงคลสำหรับขจัดสิ่งชั่วร้าย คนจีนสมัยก่อนจึงมักเขียนภาพ หรือตั้งประติมากรรม รูปปี่เซี่ยะไว้ตามประตูบ้านและ

สุสานทั่วไป บางทีก็ประดับไว้บนหลังคาพระราชวังต่าง ๆ เพื่อให้มันช่วยขจัดสิ่งอัปมงคลทั้งหลายนั่นเอง ว่ากันว่า มีพลังในการกำจัดสิ่งชั่วร้าย

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันมีความเชื่อว่า ปี่เซียะ คือลูกตัวที่ ๙ ของมังกร ซึ่งเป็นสัตว์ที่กินเก่ง มีปาก แต่ไม่มีรูทวาร จึงไม่มีการขับถ่าย ทำให้ปี่เซียะกลายเป็นสัญลักษณ์ของการเก็บทรัพย์ด้วย เพราะเก็บเงินไว้แล้วไม่รั่วไหลออก จึงนิยมบูชาปี่เซียะเพื่อความร่ำรวย

ปี่เซียะ มีลักษณะ ๘ ประการ คือ

๑. อ้าปากรับทรัพย์	๒. หางยาวกวักโชคลาภ
๓. ยกหัวขมศัตรูคู่แข่ง	๔. เท้าตะปบเงิน (หาเงินเก่ง รักษาทรัพย์)
๕. ก้าวขา-ก้าวหน้า	๖. ลี้นยาว ตวัดโชคลาภเงินทอง
๗. องอาจน่าเกรงขาม	๘. ไม่มีรูทวาร เงินทองเข้าอย่างเดียวไม่ไหลออก

๘. คีน้ำ

คีน้ำ อุปกรณ์ใส่ของใช้ประจำตัวของชาวจีนอพยพ